

Відгук
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Голованової Наталії Леонідівни
«Професійно-прикладна фізична підготовка
майбутніх фахівців швейного виробництва
з використанням інформаційних технологій»
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата
наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична
культура, фізичне виховання різних груп населення

Актуальність обраної теми. На сьогоднішній день особливої уваги вимагає проблема підготовки висококваліфікованих фахівців з високим рівнем професійних якостей. Розв'язання проблеми вдосконалення професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів було предметом дослідження значної кількості науковців. Здійснено систематизацію напрямів підготовки фахівців у вищих навчальних закладах відповідно до психофізіологічних особливостей професійної діяльності, науково обґрунтовані сучасні підходи до професійно-прикладної фізичної підготовки.

Однак, робіт які б стосувались особливостей професійно-прикладної фізичної підготовки у професійно-технічних навчальних закладах недостатньо, особливо це стосується найбільш затребуваних професій в Україні, таких як майстер швейних виробів.

Підготовка кваліфікованих конкурентоспроможних кадрів в швейній промисловості здатних якісно вирішувати професійні завдання потребує наукового обґрунтування сучасних підходів до впровадження професійно-прикладної фізичної підготовки.

Тому дана проблема є актуальною і обумовлює необхідність наукових розробок у даному напрямку.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Робота виконувалася відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи в сфері фізичної культури і спорту на 2006-2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 3.2.1 «Удосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні та реабілітації з урахуванням просторової організації тіла людини», номер державної реєстрації 0106U010786. Подальші дослідження виконувалися відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. за темою 3.7 «Удосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні та реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини», номер державної реєстрації 0111U001734. У 2016 році дослідження

виконувалися згідно з планом науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України за темою 3.13. «Теоретико-методичні основи здоров'яформуючих технологій в процесі фізичного виховання різних груп населення», номер державної реєстрації 0116Ш01615.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях. Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження обумовлені сукупністю методологічних і теоретичних позицій дослідження; теоретико-методологічною обґрунтованістю концепції дослідження; аналізом сучасних підходів до вирішення проблеми; організацією експериментальної роботи з використанням комплексу методів дослідження, адекватних об'єкту і предмету, меті і завданням дисертаційного дослідження, практичною апробацією; статистичною обробкою отриманих результатів та позитивним ефектом від втілення.

Сформульовані висновки у повній мірі відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням.

Результати дослідження носять об'єктивний характер, у констатувальному експерименті брало участь 64 учениці, у формувальному 40 дівчат.

Основні результати дослідження достатньо повно висвітлено у 15 наукових працях, з них 8 праць у фахових виданнях України (2 включено до міжнародної наукометричної бази), 7 публікацій апробаційного характеру. Матеріали представлені на 13 Міжнародних конференціях, 4 Всеукраїнських.

Мета дослідження - розробити та експериментально обґрунтувати технологію, спрямовану на розвиток професійно-прикладних фізичних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва з використанням інформаційних технологій.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати і систематизувати сучасні науково-методичні знання та результати практичного досвіду вітчизняних і зарубіжних дослідників з питань організації професійно-прикладної фізичної підготовки учнівської молоді.

2. Визначити мотиви та інтереси майбутніх фахівців швейного виробництва до занять фізичною культурою.

3. Оцінити рівень теоретичних знань з фізичної культури, фізичної підготовленості, фізичного здоров'я та рухової активності учнів, виявити професійно значущі фізичні якості для майбутніх фахівців швейного

виробництва.

4. Розробити структуру і зміст технології, спрямованої на розвиток професійно-прикладних фізичних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва з використанням інформаційних технологій та оцінити її ефективність.

Об'єкт дослідження - професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх фахівців швейного виробництва.

Предмет дослідження - технологія, спрямована на розвиток професійно-прикладних фізичних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва з використанням інформаційних технологій.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були застосовані такі методи дослідження: аналіз спеціальної науково-методичної літератури і документальних матеріалів, соціологічні, педагогічні та фізіологічні методи, психофізіологічний метод, психодіагностичний метод та методи математичної статистики.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що:

– вперше виділено провідні фізичні та психофізіологічні якості, що забезпечують успішну професійну діяльність фахівців швейного виробництва, сприяють досягненню високопродуктивної праці в обраній професії, попередженню професійних захворювань і травматизму;

– вперше теоретично обґрунтовано технологію, спрямовану на розвиток професійно значущих фізичних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва, яка включає етапи, блоки цільової спрямованості та дидактичне наповнення, спеціально підібрані засоби фізичного виховання, методи, критерії ефективності та інформаційне забезпечення;

– доповнено дані щодо позитивного впливу оздоровчого фітнесу (з використанням засобів Zumba, каланетика, стретчінг та ін.) на підвищення рівня фізичної підготовленості, фізичного здоров'я учнів професійно-технічних навчальних закладів та на формування професійно важливих психофізіологічних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва як під час навчання в професійно-технічному училищі, так і у виробничій діяльності;

– набули подальшого розвитку дані про мотиваційні пріоритети та інтереси, стан здоров'я, фізичну підготовленість, рівень теоретичної підготовленості з фізичної культури учнів професійно-технічних училищ.

Оцінка змісту дисертації, її завдання в цілому та ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (306) та додатків. Робота містить 48 таблиць і 32 рисунки.

Автореферат відповідає змісту дисертації і розкриває основні положення дисертації.

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми, розкривається стан наукової проблеми, методологія дослідження, мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, окреслені наукова новизна, теоретична та практична значущість одержаних результатів, особистий внесок автора та дані про апробацію результатів дослідження.

У першому розділі **«Сучасні підходи до організації професійно-прикладної фізичної підготовки учнівської молоді»** проаналізовано науково-методичну і спеціальну літературу, яка стосується досліджуваної проблеми.

Автором розкриваються особливості організації фізичного виховання в професійно-технічних навчальних закладах, узагальнено сучасні підходи до професійно-прикладної фізичної підготовки.

Визначено, що одним із шляхів підвищення якості професійно-прикладної фізичної промисловості є впровадження сучасних комп'ютерних технологій, що дозволяє підвищити рівень теоретичних знань та практичних, професійних умінь і навичок відповідно до потреб майбутніх робітників професійних-технічних училищ, які освоюють професії фахівців швейної промисловості.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** описано комплекс методів та наведено обґрунтування доцільності їх використання.

У даному розділі представлений порядок проведення основних 3 етапів дослідження на базі державного навчального закладу «Балтське» професійно-технічне аграрне училище м. Балти Одеської обл.

У третьому розділі **«Мотивація, теоретична підготовленість та показники фізичного стану майбутніх фахівців швейного виробництва»** представлені результати констатувального експерименту.

Для з'ясування ставлення учениць спеціальності «швея-закрійниця» автором було проведене анкетування дівчат. У результаті дослідження встановлено, що більшість респондентів позитивно ставляться до занять, організованих кафедрою фізичного виховання технічного училища. Однак аналіз кількості пропущених занять з фізичної культури протягом навчального року демонструє негативні тенденції.

В ході дослідження визначено, що у дівчат низький рівень мотивації до занять фізичною культурою і спортом, яка має тенденцію до зниження: на I курсі на початку року середньо груповий показник мотивації склав 58,76 %, наприкінці року - 55,95 % ($p > 0,05$), на II курсі показник мотивації знизився з 55,61 % до 52,17 %, ($p < 0,05$), а на III курсі - з 48,10 % до 40,70 %

($P < 0,05$).

Встановлено, що найбільш пріоритетним видом РА серед досліджуваного контингенту є оздоровчий фітнес – 45 %, а також спортивні ігри – 25%, легка атлетика – 14%, плавання – 11% і лише 5% дівчат віддають перевагу туризму.

Аналіз даних визначення рухового досвіду свідчить, що 82,82% ($n = 53$) опитаних не мали досвіду занять взагалі або тільки в молодшій школі відвідували секції чи факультативні заняття з фізичної культури у позанавчальний час, 11,93% ($n = 7$) займалися в секціях в різних вікових періодах, від молодшої школи до випуску. І тільки 6,25% ($n = 4$) займаються у фізкультурно-оздоровчих секціях і зараз.

Опитування про задоволеність організацією процесу фізичного виховання показало, що тільки половина респондентів (54,69%, $n = 35$) частково задоволена процесом організації фізичного виховання в навчальному закладі, на 26,57% менше респондентів така організація не влаштовує ($n=18$) і лише 17,19% ($n=11$) повністю задоволені процесом організації фізичного виховання в училищі.

Аналіз рівня теоретичних знань з предмета «Фізична культура» показав їх низький рівень: середня оцінка на I курсі склала 4,52 бала, на II курсі – 4,78 бала, на III курсі - 4,5 бала.

У результаті досліджень встановлено, що найвищий відсоток дівчат I – III курсів мали низький рівень фізичного здоров'я: на початку навчального року на I курсі – 38,1 %, на II курсі – 34,8 % та на III курсі – 30,0 %, а наприкінці навчального року на I курсі – 33,3 %, на II курсі – 34,8 % і 30,0 % на III курсі. Середній РФЗ наприкінці року: на II та III курсах зменшився на 13,04 % та 5,00 % відповідно. Слід також зазначити, що під час експерименту не виявлено жодної учениці з високим РФЗ.

Дослідження рівня рухової активності показало, що у більшості дівчат він низький і свідчить про малорухомий спосіб життя студентської молоді.

Аналіз динаміки показників фізичної підготовленості дозволив встановити зниження рівня окремих фізичних якостей від I до III курсу у наступних тестах: координаційних здібностей (човниковий біг 4x9 м) на I курсі з $\bar{x} = 10,34$ с ($S = 0,47$) до $\bar{x} = 10,90$ с ($S = 0,48$); сили м'язів спини (підтягування, в висі лежачи) на II курсі з $\bar{x} = 13,39$ разів ($S = 2,98$) до $\bar{x} = 12,74$ разів ($S = 3,35$) і на III курсі з $\bar{x} = 8,40$ разів ($S = 1,85$) до $\bar{x} = 7,95$ разів ($S = 1,47$) та показників гнучкості (нахил з положення сидячи) на II курсі з $\bar{x} = 12,15$ см ($S = 1,27$) до $\bar{x} = 12,61$ см ($S = 1,37$) і на III курсі з $\bar{x} = 7,65$ см ($S = 0,46$) до $\bar{x} = 7,05$ см ($S = 0,28$) та незначне покращання всіх інших середньогрупових показників, але жодних статистично значущих

відмінностей між показниками не виявлено

Дослідження рівня фізичної роботоздатності свідчать про те, що найвищий відсоток дівчат мали середній рівень.

Аналіз даних професіографічних досліджень, освітньо-кваліфікаційних характеристик, узагальнення вимог різних професійно-технічних училищ та висновків експертів, які працюють на ПП «Балтська швейна фабрика» м. Балти Одеської обл., дозволили з'ясувати, що для успішної професійної діяльності майбутніх фахівців швейного виробництва великого значення набувають фізичний розвиток і високий рівень функціонування організму та його систем, сформованість психофізичних якостей.

Не менш важливими для фахівців швейного виробництва є такі фізичні якості як статична витривалість м'язів спини та плечового поясу, витривалість м'язів зорового аналізатора, сила м'язів плечового поясу, силова витривалість, сила м'язів спини, загальна витривалість, координація, загальна спритність, розвиток складних і простих реакцій і гнучкість.

Результати констатувального експерименту були підставою для розробки технології, спрямованої на розвиток професійно значущих фізичних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва.

У четвертому розділі **«Обґрунтування і розробка технології, спрямованої на розвиток професійно значущих фізичних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва, з використанням інформаційних технологій»** представлено результати формувального експерименту. Автором представлено основні підходи до розробки технології, спрямованої на розвиток професійно значущих фізичних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва.

Розроблено технологію, спрямовану на розвиток професійно значущих фізичних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва з використанням інформаційних технологій, характерними особливостями якої є дидактичне наповнення, спеціально підібрані засоби і методи навчання, педагогічний контроль, критерії ефективності та форми організації фізичного виховання учнів, які сприяють досягненню високопродуктивної роботи в обраній професії, попередженню професійних захворювань і травматизму, вдосконаленню професійного навчання, прискоренню відновлення загальної та професійної роботоздатності, підвищенню мотивації до засад здорового способу життя.

Реалізація технології здійснювалась протягом трьох етапів: підготовчого (8 тижнів), основного (24 тижні) та заключного (8 тижнів), по 2 уроки на тиждень, і вміщувала в собі теоретичний блок (5 тем) та блоки фізичних вправ 14 комплексів, які поділялись відповідно до цільової

спрямованості: блок «Тіло» - 4 комплекси вправ, блок «Заряд» - 3 комплекси, блок «Профі» - 4 комплекси та блок «Гнучкість» - 3 комплекси.

Складовою частиною технології є інформаційно-методична система «Здоров'я з голочки», яка включає блоки «Теоретичні відомості», «Практичні рекомендації», «Моніторинг», «Бонус», що дозволяють покращити теоретичну підготовленість з фізичної культури учнів, забезпечити єдність навчально-виховного процесу та підвищити ефективність процесу фізичного виховання.

У ході формувального експерименту було сформовано дві групи учнів І курсу. До контрольної групи (КГ) увійшло 20 дівчат, які займалися за програмою, що відповідає вимогам Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. № 24 в освітній галузі «Здоров'я і фізична культура». В експериментальній групі (ЕГ) - 20 дівчат займалися за розробленою технологією, яка була інтегрована в базову програму державного навчального закладу «Балтське професійно-технічне аграрне училище» м. Балти Одеської обл.

Особлива увага була приділена розробці і застосуванню ІМС «Здоров'я з голочки», яка дає можливість підвищити рівень теоретичних і практичних умінь та навичок майбутніх фахівців швейного виробництва у процесі ППФП.

Оцінка ефективності впровадження технології, спрямованої на розвиток професійно значущих фізичних якостей, дозволила визначити, що дівчата ЕГ показали позитивні зміни розвитку професійно значущих фізичних якостей та показників фізичної підготовленості порівняно з ученицями КГ.

В ході дослідження значно покращився рівень розумової та фізичної роботи здатності учениць ЕГ.

Для підвищення рівня теоретичних знань були впроваджені інтерактивні методи навчання та ІФС, що сприяло достовірному ($< 0,05$) приросту їх рівня у дівчат ЕГ.

Експрес-оцінка рівня фізичного здоров'я свідчить, що в ЕГ змінилися показники: низький, нижче за середній, середній та вище за середній рівня (зменшилися на 5 %), тоді як показник рівня вище за середній покращився на 15 % ($p < 0,05$). У КГ покращання статистично незначуще ($p > 0,05$). Дівчат з високим РФЗ не виявлено.

Також під час проведення експерименту відбулись позитивні зміни рівня рухової активності в ЕГ: показник покращився на 7,80 % ($p < 0,05$), тоді як в КГ статистично значущих змін не було 0,53 % ($p > 0,05$).

Впровадження технології сприяло підвищенню мотивації учениць до занять фізичною культурою: у представниць ЕГ - на 22,5 % ($p < 0,05$), у дівчат КГ - показник знизився на 1,1 % ($p > 0,05$). Підвищений інтерес дівчат до оздоровчого фітнесу в КГ залишився без змін, а в ЕГ - підвищився на 25,0 % ($P < 0,05$).

Отже, отримані результати свідчать про ефективність розробленої технології, спрямованої на підвищення професійно-значущих фізичних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва і може рекомендуватися для впровадження в процес фізичного виховання

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» здійснено узагальнення експериментальних даних і теоретичного аналізу, які дозволили вирішити важливе науково-практичне завдання - розвиток ПЗФЯ майбутніх фахівців швейного виробництва.

Проведені дослідження дали можливість отримати три групи даних: ті, які підтверджують; ті які доповнюють існуючі розробки й абсолютно нові результати дослідження.

Отже, внаслідок виконаного дослідження було **підтверджено:**

- дані Р. Т. Раєвського (2003), В. Л. Волкова (2004), Л. П. Пилипея (2011) про значний вплив ППФП на формування висококваліфікованого фахівця;

- результати Т. Ю. Круцевич (2005), Т. І. Лошицької (2009), М. В. Резенока (2009) про низький рівень мотивації учнів до занять фізичною культурою;

- дані Д. Н. Давиденко (2000), В. О. Кашуби (2013), С. М. Футорного (2015), Н. В. Москаленко (2015) про ефективність і доцільність застосування інтерактивних методів навчання при вивченні теоретичного матеріалу з дисципліни «Фізична культура»;

-дані А. С. Ільницької (2014), В. А. Данільченка (2015), М. В. Дудка (2015), В. О. Кашуби (2015), С. М. Футорного (2015) про ефективність використання інформаційних технологій в процесі фізичного виховання учнівської молоді.

Доповнено:

-дані С. М. Футорного (2011), Н. В. Москаленко, Д. С. Єлісеєвої, 2016 про рівень теоретичних знань з фізичної культури; Г. І. Гончар (2013), Ю. А. Яновича (2013), У. М. Катерини (2016) про рівень мотивації студенток та його вплив на регулювання їх рухової активності; Н. В. Кузьменка (2015) про рівень фізичного здоров'я студентської молоді; Т. Є. Веселкіної (2007), С. М. Футорного (2013), М. Дутчака, Є. Баженкова (2015) про рівень рухової активності студентів; К. Прусик, Є. Прусик, Ж. Л. Козіної, С. С. Єрмакова

(2013) про показники фізичної підготовленості студентів.

До **нових** результатів роботи належать:

- теоретичне і експериментальне обґрунтування технології, спрямованої на розвиток професійно значущих фізичних якостей майбутніх фахівців швейного виробництва з використанням ІМС «Здоров'я з голочки».

Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертації.

В цілому позитивно оцінюючи дисертацію, слід відзначити окремі недоліки та зауваження:

1. На наш погляд, недостатньо повно у розділі 1.2. «Сучасні підходи до формування професійно-прикладної фізичної підготовки учнівської молоді» розкриваються засоби фізичного виховання, які можна використовувати в процесі ППФП учнівської молоді та сучасні підходи до теоретичної підготовки в процесі фізичного виховання.

2. У розділі 1.3. «Використання інформаційних технологій у процесі фізичного виховання учнівської молоді» необхідно було б систематизувати інформаційні технології, які використовуються у процесі фізичної культури і зробити їх аналіз.

3. Висновок до 1 розділу не в повній мірі розкриває проблеми ППФП фахівців швейного виробництва.

4. У схемі технології, яка спрямована на розвиток ПЗФЯ майбутніх спеціалістів швейних виробництв (рис. 4.2) необхідно було б представити педагогічні умови, які представлені на (рис. 5.2), та більш ретельно розрити види педагогічного контролю та критерії ефективності.

5. Тестування теоретичних знань проводилось за розробленою автором програмою, яка складалась з 50 питань з 4 альтернативними відповідями. На наш погляд, таке перевантаження питань знижує ефективність контролю.

6. Висновок до 4 розділу занадто великий, а цифровий матеріал дублюється зі змістом 4 розділу.

7. В роботі зустрічаються стилістичні помилки на сторінках 32, 66, 108, 113, 161.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота «Професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх фахівців швейного виробництва з використанням інформаційних технологій» Голованової Наталії Леонідівни має достатнє теоретичне й практичне значення і є самостійним завершеним науковим дослідженням, де висвітлено нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують важливу наукову проблему - професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців швейного з використанням інформаційних технологій.

За актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів та практичним значенням дисертація Голованової Н.Л. відповідає вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 - Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор, проректор з наукової діяльності
Придніпровської державної академії
фізичної культури і спорту

Н.В. Москаленко

Підпис Москаленко Н.В. засвідчую:
начальник відділу кадрів

Л.Г. Полякова

Відгук отримано 18.09.2017р.

ЛСБМ